

вольовим якостям. Це передусім рішучість, впевненість в собі, відповідальність, сила волі, здатність переборювати внутрішні та зовнішні перешкоди на шляху до досягнення мети.

Отже, сучасний керівник – це особистість, яка володіє моральними якостями, яка виконує зобов'язання, має сильну волю. Окрім хорошої освіти, досвіду та бажання рухатися вперед, керівник повинен володіти такими якостями, які допоможуть йому в досягненні мети. Керівник має володіти особистісними якостями, адже від його управлінської стратегії та особистісних характеристик залежать продуктивність праці працівників та ефективність діяльності закладу освіти.

Література

1. Жалінська І. В., Артемчук В. О. Сучасні підходи до розвитку особистості керівника. Економіка та суспільство: електронне наукове фахове видання. Мукачево 2016 - Вип. 6 – С 148-153.

2. Журавльова В. В. Фактори розвитку особистості керівника. Проблеми сучасної психології. 2017. Вип. 36. С 79–93.

УДК 373.3.091.33-028.22-057.874

ВАРГА І.Д., МОЛНАР Т.І.
Мукачівський державний університет

РОЛЬ НАОЧНОСТІ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В освітньому процесі початкової школи важливо розвивати в школярів інтерес до навчання, спиратися на чуттєве сприйняття навчальної інформації, включати всі органи чуття при сприйнятті навколишнього світу. Чим різноманітніше чуттєве сприйняття навчального матеріалу, тим міцніше він засвоюється. Це досягається при широкому використанні наочних засобів на всіх етапах навчання. Використання наочності на уроках у початковій школі є необхідним. Засоби наочності формують в учнів образні уявлення та поняття для розуміння зв'язків і залежностей, що є одним із найважливіших положень дидактики.

У педагогічній науці є чимало досліджень, присвячених проблемі використання наочності в освітньому процесі. Цією проблемою займалися класики педагогіки Я. Коменський, Й. Песталоцці, А. Дістервег, К. Ушинський та ін. Важливу роль у розвиток теоретичних положень і умов застосування засобів наочності в навчанні мають роботи в галузі дидактики С. Архангельського, Л. Фрідмана, Ю. Бабанського, Н. Волкової, І. Малафійка, М. Фіцули, О. Савченко та ін.

Необхідність використання наочності в процесі навчання було обґрунтовано чеським педагогом Я. Коменським: «...все, що тільки можна, подавати для сприймання почуття, а саме: видиме – для сприймання зором, чутне – слухом, запахи – нюхом, смакове – смаком, доступне дотику – через дотик. Якщо якісь предмети одразу можна сприймати кількома відчуттями, нехай вони одразу охоплюються кількома відчуттями» [3, с. 235].

У науково-педагогічній літературі зустрічаються терміни «наочність», «наочні засоби», «наочні посібники», «засоби наочності», «наочний матеріал», «наочні навчальні посібники». Поняття «наочність» отримало тлумачення з точки зору психології, філософії, педагогіки й стало різноплановим у розумінні науковців. Зокрема, в Енциклопедії освіти зазначено: «Наочність у навчанні – дидактичний принцип, згідно якого навчання будується на конкретних образах, безпосередньо сприйнятих учнями» [2, с. 727]. Відтак, термін «наочність» розуміємо як основний дидактичний принцип навчання, а термін «засоби наочності» – як засоби, за допомогою яких цей принцип реалізується у процесі навчання.

Застосування засобів наочності є однією з необхідних умов успішного навчання молодших школярів. Унаочнення підвищує ефективність уроку, допомагає подолати формалізм у навчанні, поживляє освітній процес, активізує ініціативу та мислення учнів, привчає їх до аналізу та узагальнення. Уміле використання наочності в процесі навчання сприяє розвитку самостійності, активності, творчої пізнавальної діяльності учнів.

В залежності від дидактичних функцій розрізняють такі види наочності: предметна, модельна, знакова, віртуальна [4]. Предметна наочність – природні реальні предмети, явища, процеси, факти, картини, муляжі, копії. Її функція – знайомство учнів з реальними об'єктами природи, з явищами і процесами в ході дослідів, спостережень, ознайомлення з фактами, предметами, явищами через їх відображення. Знакова наочність – формули, графіки, діаграми, схеми. Її функція – знайомство з умовно-узагальненим, символічним відображенням реального світу. Модельна наочність – матеріальні моделі, образні і знакові моделі. Її функція – розвиток абстрактного мислення, сприяє створенню в учнів образу відображення певного поняття, явища. Віртуальна наочність – віртуальна презентація, віртуальна енциклопедія (словник), віртуальний музей (віртуальний путівник), віртуальна навчальна гра, віртуальна анімована карта тощо. Її функція – відтворення найбільш повного реального відображення дійсності засобами ІКТ.

Нині в педагогічну практику вводиться новий етап комп'ютеризації освітнього процесу, викликаний розвитком мультимедійних технологій. В інтерактивному режимі роботи графіка, анімація, фото, відео, звук, текст створюють інтегроване інформаційне середовище, в якому вчитель знаходить якісно нові можливості, спроможні відігравати роль вагомого засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів [1].

Використання наочності на уроці повинно бути цілеспрямованим і методично виправданим, що вимагає серйозного підходу до її адекватного вибору. Доцільно виділити такі вимоги до застосування наочності в освітньому процесі початкової школи: відповідність наочності змісту виучуваного матеріалу; виділення найважливіших ознак предмета; естетичне оформлення наочності; вчасне використання наочності; помірне використання наочності; відповідність наочності психологічним закономірностям сприймання; відповідність наочності рівню розвитку учнів; інтерес учнів до розглядуваних наочних об'єктів; зв'язок змісту наочного посібника з досвідом школярів [4].

Таким чином, використання наочності у процесі навчання сприяє розумовому розвитку учнів, допомагає виявити зв'язок між науковими знаннями і життєвою практикою, сприяє розвитку інтересу до знань, стимулює розвиток мотиваційної сфери. Використання різних видів наочності активізує пізнавальну діяльність молодших школярів, але тільки комплексне їх застосування дає позитивні результати під час навчання.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Дичківська. – Вид. 2-ге, допов. – Київ: Академвидав, 2012. – 352 с.
2. Енциклопедія освіти / Академ. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Коменський Я. Велика дидактика / Я. Коменський // Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія: навчальний посібник / Уклад. і автори вступних статей Є. І. Коваленко, Н. І. Белкіна [Заг. ред. Є. І. Коваленко]. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 664 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

УДК [613/614:005.336.2:378:37.011.3-051]:373.3.016(043.2)

ВАРЦАБА Ю.Т., ФЕНЧАК Л.М.
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Реалізація компетентнісного підходу в освітній галузі відповідає основним засадам реформування освіти в Україні. Дослідження І. Анохіна, Д. Вороніна, І. Зімньої, Г. Мешко, В. Омеляненко, В. Сергієнко, Н. Тамарської та інших дозволяють виділити компетентність здоров'язбереження як важливу складову ключових компетентностей майбутнього педагога. В їх роботах закладено основи для розуміння здоров'язбережувальної компетентності як інтегральної якості особистості, яка впливає як на професійну, так і на особистісну складові життєдіяльності людини.

Поняття «компетентність» теж немає єдиного трактування. Експерти програми «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади» ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку), що представляли 18 країн світу, визначають поняття «компетентності» як «здатність успішно відповідати на індивідуальні і соціальні потреби, діяти і виконувати поставлені завдання». До змісту компетентності вони включають поєднання пізнавальних стосунків й практичних навичок, а також цінності, емоції, поведінкові компоненти, знання й уміння, що необхідні для активної діяльності [1].

Здоров'язберігаюча компетентність студентів педагогічних спеціальностей – це складова їх життєвої компетентності, яка проявляється в знаннях, цінностях і мотивах, здоров'язберігаючі позиції діяльності щодо оздоровлення себе. Здоров'язберігаюча компетентність майбутніх учителів

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>